

ICOMOS HÍRADÓ

a Magyar Nemzeti Bizottság közleményei

28. évfolyam - 1. szám

2020. február hó

A TARTALOMBÓL

**A Magyar Kultúra Lovagja
Prof. Dr. Prokopp Mária és
Radnainé dr. Fogarasi Katalin**

**A közös nyelv érdekében:
A MŰEMLEKEK MEGŐRZÉSI ÁLLAPOTÁVAL KAPCSOLATOS
MŰEMLEKI BEAVATKOZÁSOK FOGALOMTÁRA**

**„Épített örökség és fenntarthatóság” címmel
rendeztek konferenciát a Francia Intézetben**

Felhívás Möller Emlékérem adományozására

Felhívás Múltját Őrző Ház cím adományozására

Már előjegyezhető 2020-as programok

A Magyar Kultúra Napja alkalmából tartott ünnepi gálán idén január 18-án, szombaton adták át a Kultúra Lovagja címeket.

**„A kulturális értékeket kutató és népszerűsítő életművéért”
a Magyar Kultúra Lovagja elismerést kapta**

Prof. Dr. Prokopp Mária művészettörténész

Az ELTE professzora, akinek életét a magyar és az egyetemes kultúra ápolása határozta meg. Fáradhatatlanul ismerteti meg hallgatóival a reneszánsz mestereket, a korai középkor építészetét és freskóművészetét. Az elsők között indította el a kárpát-medencei freskóművészet tudományos feldolgozását. Azonnal a helyszínen van, ha régi templomok festése alatt középkori freskó létezésének valószínűségéről kap információt. Az általa írt könyvek népszerűsítik a templomokat, és felfedezésre, személyes megtekintésre biztatnak. Szakmai vezetésein oktat is: „ne csak nézzük a csodákat, hanem értsük is a jelképeket.” Előadásaiiban párhuzamos példákat állít

Magyarország és Európa más területeiről. Kitűnő kapcsolatot tart a kortárs művészekkel, szívesen vesz részt kiállításainon. Támogatja a témában kutató fiatalok tevékenységét.

**„A Kegyeleti kultúra ápolásáért és oktatásáért”
a Magyar Kultúra Lovagja elismerést kapta**

Radnainé dr. Fogarasi Katalin, a Nemzeti Örökség Intézet főigazgatója

Két évtizede dolgozik a kegyeleti kultúra szakterületén. Tizenhárom éven át a Nemzeti Kegyeleti Bizottság, később a Nemzeti Emlékhely és Kegyeleti Bizottság főtitkára. A 2013-ban alakult Nemzeti Örökség Intézet vezetőjeként a magyar történelem és kultúra jelentős alakjainak – mintegy 6000 – nyughelyét magába foglaló nemzeti sírkert gondozásának felügyelője, ápolója, korszerűsítője. A Fiumei Úti Sírkert Nemzeti Emlékhely, a Salgótarjáni utcai zsidó temető vagyonkezelőjeként, továbbá az Új Köztemető Nemzeti Gyászpark Látogatóközpontjának létrehozójaként és működtetőjeként kivételes módon segíti elő a nemzeti történelmi emlékezet

és kultúra megőrzését, kiemelt figyelemmel a fiatal generációk oktatására. Tevélegesen részt vesz 17 nemzeti és 52 történelmi emlékhely megjelölésében, tudományos konferenciák (mint az Országos Kegyelet és Emlékezet Konferencia) szervezője, az „Emlékhelyek Napja” rendezvény kezdeményezője. Útjára indította a legfontosabb sírkerteket bemutató albumsorozatot, számos szakmai kiadvány gondozója, továbbá több mint tíz önálló kötet szerkesztője és felelős kiadója. A Budapest Klauzál Lions Club örökös elnökeként fontosnak tartja a hátrányos helyzetű gyermekek segítségét.

Az elismerésekhez ezúton is gratulálunk!

A közös nyelv érdekében

Bizonyára sokakat zavar, hogy még a műemlékvédelem területén látszólag otthonosnak tűnő kollégáink is olyan tájékozatlanul használják az alapvető szakkifejezéseket, hogy az sokszor komoly félreértésekre ad alkalmat. Tapasztalhattuk például, hogy a Magyarországon járt világörökségi misszió képviselője a hazai építész ismertetését többször is megakasztva kérdezett vissza, mert nem értette az előadását - a terveken mást látott, mint amit szóban hallott. A helyzet tisztázására többször kellett közbekérdeznie, mert nem volt számára egyértelmű, hogy amit bemutatnak az valójában rekonstrukció, megújítás, talán konzerválás, vagy valami egészen más? Tiszta hazai közegben is ugyanez a helyzet, csak itthon kevesebb a konfliktus, mert legtöbbször a partner sem érti a pontos kifejezéseket.

A korrekt szóhasználat hozzátartozik a követelmények, elvárások érthető megfogalmazásához. Enélkül nem tudjuk közvetíteni gondolatainkat, nem tudjuk bemutatni munkánkat és annak célját, nem tudjuk megértetni a műemlékvédelem műemléki beavatkozásainak értelmét. A teljes fogalomzavar általában teljes félreértéshez vezet, pontos kifejezések hiányában csak ösztönös tévelygés tapasztalható. Szomorú, amikor elbeszélünk egymás mellett, mert ugyanazon szavakat eltérő módon használunk. Legtöbbször rosszul!

Ennek az elfogadhatatlan helyzetnek - a műemlék megőrzésével kapcsolatos beavatkozások alapfogalmi körüli teljes zavarnak - a feloldására vállalkozik most az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság. Fejérdy Tamás tiszteletbeli elnök úr vállalta magára ezt a nem is egyszerű feladatot. Talán nem is gondolt arra, hogy a tudományos alaposággal összeállított fogalom-meghatározó tanulmányában a műemlék megőrzésével kapcsolatos beavatkozások értelmező szótárát készítette el.

Tanulmányát páratlan nemzetközi tapasztalata, és kiváló szakismerete teszi megalapozottá. Az itt közölt dokumentumot fontosnak tartottuk közkinccsé tenni, mert bizonyos értelemben forrásértékű munka született! Azonban ez a szöveg tekinthető személyes értelmezésnek, ezért, ha Nemzeti Bizottságunk a legpontosabb egységes állásfoglalás kialakítására törekszik, akkor mások meglátását, véleményét, értelmezését és kiegészítését is szükséges számba venni.

Ha egységesen értjük egy kifejezés pontos tartalmát, jelentését, akkor sem mindig könnyű a legalkalmasabb szót megtalálni, de ha ez a közös értelmezés sincs meg, akkor még nehezebb. Természetesnek tartjuk, ha sokakban eltérő hangsúllyal más megfogalmazás, más szóhasználat, illetve a fogalomkör kiterjesztésének az igénye is felmerül. Az itt közzétett tanulmány lehetőséget teremt arra, hogy mások is kifejthessék véleményüket erről a nehéz kérdéskörrel, ezért teret ajánlunk mindenkinek, akinek az itt közölt tanulmánnyal kapcsolódóan olyan véleménye, gondolata támad, amely segíti végső, immár Nemzeti Bizottságunk testületi állásfoglalását tükröző fogalom-meghatározások kialakítását.

Bízunk abban, hogy az alapfogalmak közös tisztázásával sikerül elejét venni a műemlékvédelem területét érintő, negatív hatással járó félreértések továbbélésének. Ehhez kérem-várom mindenki segítő gondolatát, mégpedig ez esetben – éppen a lehető legszélesebb körben való eszmecsere biztosítása érdekében – írott formában: az ICOMOS Híradó mindenki előtt nyitva áll!

A műemlékek megőrzési állapotával kapcsolatos műemléki beavatkozások fogalomtára¹

- **conservation: KONZERVÁLÁS, MEGŐRZÉS**

A konzerválás alapjelentését tekintve a meglévő, fizikai valóságukban létező értéktényezők - ideális esetben változatlan, változtatatlan – megőrzését jelenti. Az erre irányuló aktivitás, azaz a konzerválásnak, mint beavatkozásnak a tartalma ugyanakkor értelmezhető tágabb és szűkebb értelemben is. Akárcsak a Velencei Charta (1964) szerint, az angolszász értelmezésben is a „conservation” magába foglal minden más, közvetlenül vagy akár közvetetten ható tevékenységet is, amely a megőrzést szolgálja².

A közép-európai, és így a magyar értelmezésben a **konzerváláson a minimális beavatkozást értjük**, amely szándéka szerint nem lép túl a minimálisan szükséges tisztítás, rögzítés körén. Lényege a változatlan, ugyanakkor a továbbiakban már fenntartható állapotban való rögzítésre való törekvés. Ez ugyanakkor nem zárja ki a (tudományos kutatás alapján azonosított) szennyeződések, értékcsökkentő, zavaró ráakódások, hozzátételek eltávolításának a lehetőségét, illetve az elkerülhetetlenül szükségessé váló stabilizáló beavatkozásokat.

Épületek, építmények esetében a konzerválás nagy kihívása, hogy egyszerre törekszünk minimális beavatkozásra és hosszú távon való fenntarthatóságra, amely csonka állapotban fennmaradt szerkezetek (vö. romok) esetében a legtöbbször csak időleges megoldást eredményezhet a konzerválást követő folyamatos beavatkozás – gondozás, karbantartás – nélkül³.

- **maintenance: KARBANTARTÁS, GONDOZÁS**

Karbantartás, gondozás alatt értendő minden olyan, folyamatos állapot-figyelésen (monitoring) alapuló, tervszerűen programozott, ciklikusan ismétlődő, kismértékű beavatkozások összessége, amelyek a meglévő állapot állagromlás és értékvesztés nélküli, változás és változtatás nélküli fennmaradását szolgálják. Alapvető célja a folyamatosan jó megőrzési állapot fenntartása, a kisebb károsodások nyomán bekövetkező gyorsuló állagromlás megelőzése, megakadályozása. (A Monumentenwacht (Hollandia) jelmondata: „Prevention is better than cure”). A folyamatos gondozás sokkal gazdaságosabb, mint az ismétlődő leromlási periódusokat követő ismételt (sokkal költségesebb, és mindig bizonyos értékvesztéssel is járó) restaurálás-helyreállítás, ráadásul garantálja a mind használati, mind esztétikai értelemben vett, folyamatosan fennálló, megfelelő megőrzési állapotot (State of Conservation).

- **state of conservation: MEGŐRZÉSI ÁLLAPOT**

¹ Nemzetközi charták, irányelvek alapján, továbbá: Fejérdy Tamás: „Karbantartás, tatarozás, felújítás, helyreállítás, rekonstrukció” című előadásának publikált változatát felhasználva. In: A 27. Egri Nyári Egyetem előadásai 1997 – Műemlék-helyreállítások tegnap, ma, holnap. Kiadja: OMvH, Szerk.: Kovács Erzsébet; valamint

Michael Petzet: Conservation of Monuments and Sites – International Principles in Theory and Practice – MONUMENTA II. – Hendrik Bäbler Verlag Berlin, 2013 összefoglaló dolgozata alapján

² A Narai Dokumentum a hitelességről” (1994) ezt a definíciót tartalmazza: „Konzerválás: minden olyan beavatkozás, aminek az a célja, hogy megértsük az emléket, megismerjük történetét és jelentőségét, biztosítsuk anyagi mivoltát, és ha szükséges, a restaurálását és revalorizálását is.” In: Karták könyve 2. kiadás, ICOMOS MNB, Budapest, 2011. Szerk.: Fejérdy Tamás pp. 41-42.

³ Vö. Velencei Charta: „4. A műemlékek konzerválása elsősorban állandó karbantartásukat teszi szükségessé.” – új, pontosabb fordításban: „4. A műemlékek megőrzésében létfontosságú azok folyamatos karbantartása, gondozása”.

Az elsősorban az angolszász hagyományú területeken kialakult, és a világörökségi együttműködés keretében az utóbbi évtizedekben globálisan elterjedt fogalom egy adott műemlék, műemlékhelyszín, műemlék-együttes, védett terület, stb. (a továbbiakban együttesen: műemlék) adott időmetszetben fennálló állapotának komplex leírására-rögzítésére utal, illetve arra szolgál, mint (elsődlegesen) a hatékony és eredményes kezelés vonatkozásában alkalmazott eszköz. Olyan, nagy-összetettségű (komplex) állapotmeghatározásról van szó, amely elsősorban a (műemléki-örökségi) értékeket hordozó attribútumok figyelembevételével tartalmazza ezen értékekre tekintettel az adott műemlék fizikai (állékonyági, épületszerkezeti, stb.) állapotának értékelő leírását, esztétikai jellemzőinek érvényesülését, illetve a funkcióval, környezeti hatásokkal kapcsolatos esetleges változtatások következtében bekövetkezett állapotváltozásokat.

A megőrzési állapot, mivel önmagában egyfajta „statikus” állapotrögzítés, a műemléki értékek fenntartásának, méltó használatának, stb. biztosításában gyakorlatilag minden esetben számos más – kapcsolódó, kiegészítő – eszközzel együttesen használatos, illetve lehet eredményesen alkalmazható. Valójában a megőrzési állapot változásainak ismerete, követése és (pozitív irányú) befolyásolása a műemlékek folyamatos gondozásában, vagy éppen szükségessé váló helyreállításában fontos (pl. a követő-figyelés, azaz monitoring keretében).

Egyes értelmezések a megőrzési állapotot az adott műemlék optimális állapotával tekintik azonosnak (egyfajta „benchmark” értelmében), azaz kívánatos-elérendő és fenntartandó állapotának leírásával. A megőrzési állapot változásait ehhez az optimumhoz képest, tehát relatív értelemben írják le. Hasonló értelmezés, amelynek esetében egy korábbi (pl. kutatási, átvételi, jegyzékbe vételi, stb.) állapotban meglévő értékek, összetevők adott időpontban fennálló összességét tekintik (fenntartandó) megőrzési állapotnak.

- **recovery:** az eredeti angol kifejezés nálunk ritkábban használatos, kb. **megfeleltethető a FELÚJÍTÁS (TATAROZÁS) fogalmának (?)**

Műemlékekkel összefüggésben a **felújítás** elsősorban a már korábban szakszerűen helyreállított műemlék esetében az időközben szükségessé vált, a folyamatos gondozást meghaladó mértékű, de a korábbi helyreállítás folytán létrejött megoldásokat, illetve esztétikai megjelenést, bemutatást meg nem változtató beavatkozást jelenti. Ilyen lehet például a homlokzatok újraszínezése, a tetőhéjzat nagyfelületű javítása (pl. zsindegy cseréje), illetve egyes, nagy igénybevételnek kitett (pl. kültéri fa) szerkezet(ek) javítása, cseréje, stb.

A **tatarozás** annyiban jelenthet az előzőtől eltérő megközelítést, hogy ez utóbbit a teljeskörű műemlék-helyreállítást megelőző beavatkozásként is értelmezhetjük, olyan esetekben, amelyeknél a helyreállítás (például anyagi vagy használati okokból) csak későbbi időpontban lehetséges, de addig is szükséges, hogy használati és esztétikai-megjelenési szempontból elfogadható és fenntartható állapotot hozzunk létre. A tatarozás jellegű felújítás során különös figyelmet kell fordítani arra, hogy a későbbi teljes körű, kutatáson alapuló felújítás előtt ne érintsen, ne változtasson, és főleg ne semmisítsen meg semmilyen (látható vagy rejtett) értéket.

- **restoration: RESTAURÁLÁS, MŰEMLEKHELYREÁLLÍTÁS**

„9. A restaurálás az a művelet, amelynek meg kell őriznie a műemlék kivételes jellegét azzal a céllal, hogy konzerválja és feltárja annak esztétikai és történeti értékét. A régi állapot és a hiteles dokumentumok tiszteletben tartására támaszkodik, de megáll ott, ahol a hipotézis kezdődik. Ami a feltevésen alapuló beavatkozásokat illeti: az esztétikai vagy műszaki okból elkerülhetetlennek minősített mindennemű kiegészítés építészeti alkotásnak minősül, s mint ilyen, korának jegyeit kell magán viselnie. A restaurálást mindig előzze meg és kísérje végig a műemlék régészeti és történeti vizsgálata.” Velencei Charta, 1964

A restaurálás a konzerváló beavatkozások logikus folytatása és kiteljesítése, amely a műemlék-helyreállítások esetében a méltó (régi-új) fenntartható és fenntartó rendeltetést is biztosítja. Alapvető elvárás a restaurálás tudományos megalapozottsága, a hitelesség követelményének teljesülése, ugyanakkor a restaurálás célja egyfajta teljességre, megérthetőségre, és a bemutatott értékek (elidegenítő hatások hangsúlyozása nélküli) átélhetőségének biztosítására való törekvés is. A

konzerváláshoz képest **a restaurátori beavatkozás velejárója, hogy valamilyen látható vagy rejtett, funkcionális vagy esztétikai jellegű kiegészítést is alkalmaz.**⁴ Legtöbbször ezek a kiegészítések technikai segédszerepben maradnak a meglévő, megőrzendő szerkezetek stb. megerősítése, kímélése érdekében, ugyanakkor az esztétikai egység, a nem-anyagi jellegű „üzenet” továbbadása érdekében megvalósított restaurátori kiegészítések sem zárhatók ki, amennyiben megfelelnek a hitelesség követelményeinek. Több periódusban létrejött műemlékek, történeti épületek restaurálása nem törekszik valamely kiválasztott periódus kizárólagos helyreállítására, hanem az egymásra rakódó, egymást kiegészítő értékek, elemek hiteles megőrzésére és bemutatására – amennyiben az technikailag lehetséges és esztétikailag elfogadható, azaz a (didaktikus) bemutatás nem megy a minőségi építészeti megjelenés, az esztétikai érték rovására:

11. A műemlék épületen minden építési kor hozzájárulása tiszteletben tartandó, mivel a restaurálásnak nem célja, hogy stílusjegységet érjen el. Ha az épület több egymás feletti réteget hord magán, a korábbi állapot kiszabadítása csak kivételes esetben jogosult, azzal a feltétellel, hogy az eltávolított részek csekély értéket képviselnek, míg a felszínre hozott mű nagy történeti, régészeti vagy esztétikai értékű dokumentumot jelent, és állapotát konzerválva kielégítőnek ítélik. A kérdéses elemek értékének megítélése és a végrehajtandó eltávolítások elhatározása nem függhet egyedül a tervezőtől.

12. A hiányzó részek kiegészítésére szolgáló hozzájárulásoknak harmonikusan kell az együttesbe illeszkedniük, meg kell azonban különböztetni azokat az eredeti részeketől, nehogy a restaurálás meghamisítsa a történeti és művészeti dokumentumot.

13. A hozzájárulások csak úgy engedhetők meg, ha tiszteletben tartják az épület valamennyi lényeges részét, annak hagyományos kereteit, kompozíciójának egyensúlyát és a környezetével való kapcsolatát. Velencei Charta, 1964

Történeti épületek (műemléki) helyreállítása építészeti restaurálásként értelmezhető.

- **reconstruction: REKONSTRUKCIÓ, ÚJBÓLI MEGÉPÍTÉS**

Mindenek előtt azt szükséges tisztázni, hogy a napjainkban elterjedt szó- (fogalom-) használat ellentétben **a rekonstrukció nem azonos a (műemlék) helyreállítással** – bár vannak olyan országok (nyelvek) ahol valóban annak a megjelölésére (is) használják, ezért ez sokszor vezet félreértésekhez, félreértelmezésekhez.⁵ A nemzetközi elméletben és gyakorlatban **a rekonstrukción valamely részben vagy egészben elveszett, elpusztult történeti épület újbóli megépítését értik, értjük**, azaz közvetlenül a rekonstrukció megvalósításának megkezdése előtti a rekonstruálni szándékozott alkotás fizikailag egyáltalán nem, vagy csak nagyon töredékesen létezik.

Fontos tisztán látni a rekonstrukciós megközelítés szerepét: a valaha volt (műemlék) épületnek a kutatások, analógiák alapján történő, valószínűsíthető elvi „visszaállítás”, az **elméleti rekonstrukció** fontos tudományos és gyakorlati eszköze a műemlékek konzerválásának és restaurálásának is⁶.

A fizikailag is megvalósuló rekonstrukciót illetően, azaz hiányzó részeknek (vagy egész épületnek) az elpusztult történeti formájában szándékozott kiegészítése, újbóli megépítésére vonatkozó döntés

⁴ Emiatt fogalmazódott meg, a konzerváló megőrzést hangsúlyozva, G.G. Dehio erőteljes kijelentése: „konzerválni, nem restaurálni”. Georg Dehio: Denkmalschutz und Denkmalpflege Im 19. Jahrhundert, Strassburg 1905, In: Dehio: Kunsthistorische Aufsätze, München – Berlin 1914, pp. 275, 280.

⁵ A Budapesti Várkert Bazár elismerésre méltó műemléki helyreállítása tehát restaurálásnak számít, és nem rekonstrukció!

A rekonstrukció kifejezés használatos pl. Csehországban, ahol a történeti kerteket helyreállító beavatkozás esetén a „rehabilitáció” helyett is a „rekonstrukció” kifejezést használják.

⁶ Az elméleti rekonstrukció nagy szakértelmet kívánó tudományos megalapozottságú, fontos elméleti munka. Műfajában rejlő veszélye, hogy eredeti funkciójától függetlenül megkérdőjelezhető célokra is felhasználható. A látványos, feltételezett együttesek ábrázolása szakavatatlan körökben a meglévő értékek megőrzése és hitelessége szempontjából káros kezdeményezésekhez vezethetnek. Az elmélet rekonstrukció is egyfajta feltételezés – az ismeretek birtokában több változatban is készülhet - önmagában nem tekinthető építési programnak!

meghozatalának megalapozásában alapvető követelmény minden lényeges körülmény (anyagi-tudományos, illetve nem-anyagi, társadalmi-identitásbeli) tényező számbavétele. A vonatkozó nemzetközi dokumentumok fokozatosan árnyalták és árnyalják a rekonstrukcióval kapcsolatos megfontolásokat, az elfogadhatóságuk feltételeit, ahogy ezt a következőkben röviden bemutatjuk:

A Velencei Charta (1964) – a régészeti feltárások keretében fogalmazza meg a rekonstrukció elfogadhatóságának a határait:

*15. Az ásatási munkákat a tudományos előírásoknak megfelelően és az UNESCO által 1956-ban elfogadott „A régészeti feltárások nemzetközi irányelveinek meghatározására vonatkozó javaslat” szerint kell végezni. – A romok helyreállításáról, valamint az építészeti részletek és talált tárgyak szükséges mértékű állandó konzerválásáról és védelméről gondoskodni kell. A fentiekén kívül meg kell ragadni minden kezdeményezést, ami a feltárt emlék megértésének megkönnyítését célozza anélkül, hogy megváltoztatná annak értelmét. Minden rekonstrukciót azonban eleve ki kell zárni, és **csak az anastylosis lehetőségét szabad előíranyozni, vagyis a meglévő, de szétesett részek újra összeállítását.** A kiegészítő elemek mindig felismerhetőek legyenek, és csupán azt a minimumot tegyék ki, amennyi a műemlék megőrzésének és a formák teljessége visszaállításának szükséges feltétele.”*

A „Krakkói Karta 2000”, alapvetően hasonló elvi alapokon áll, ugyanakkor túllép az általánosító megközelítésen, és rámutat a kivételes helyzetekből fakadó rekonstrukciós igény legitim mivoltára:

*4. A műemlék egészének vagy jelentős részének „az épület eredeti stílusában” történő rekonstrukcióját el kell kerülni. A fontos építészeti jelentőséggel bíró egészen kis részek rekonstrukciója kivételesen elfogadható, de csak akkor, ha a rekonstrukció vitathatatlanul pontos dokumentációk alapján készül. Ha az épület megfelelő használhatósága megkívánja, nagyobb térbeli és funkcionális egységek helyreállítása a kortárs építészet eszközeivel elfogadható. **Fegyveres vagy természeti katasztrófának áldozatul esett teljes épület rekonstrukciója akkor fogadható el, ha annak az egész közösség önazonosságára nézve van kivételes társadalmi vagy kulturális motivációja.***

Az előzőnél is tovább megy, és pontos feltételrendszert nyújt (az UNESCO Világörökség Bizottsága által is elfogadott, elismert) a „Rigai „Karta” a kulturális örökséggel összefüggő rekonstrukciók hitelességéről” (2000). Mivel e dokumentum egész szövege lényeges és fontos, mellékletben (inextenso) csatoljuk. A legfontosabb részt kiemelve:

*„Ugyanakkor **kulturális örökségi elem rekonstrukciója kivételes körülmények között megvalósítható: akkor, ha az akár a természet, akár az ember okozta veszteség miatt szükséges, ha a szóban forgó műemléknek kivételesen nagy művészeti, szimbolikus vagy környezetformáló jelentősége van (legyen az városi vagy vidéki környezet) az adott terület („régio”) történetében illetve kultúrájában; ha megfelelő és megbízható felmérési és történeti dokumentációk (ideértve a képi, levéltári, illetve fizikai jellegű dokumentumokat) állnak rendelkezésre.***

A rekonstrukció nem hamisíthatja meg az adott, átfogó települési vagy táji összefüggéseket; nem károsíthatja a meglévő és értékhordozó történeti részeket; és minden esetben biztosítottak kell lennie, hogy a rekonstrukcióról, annak szükségességéről és indokoltságáról a helyi- és az országos szintű hatóságok és az érintett közössége bevonásával lefolytatott, széleskörű és nyílt konzultációs folyamattal határoznak.”

Néhány további megállapítás a *rekonstrukcióra* vonatkozóan:

- Minden olyan, a rekonstrukció legitimitását alátámasztani kívánó hivatkozás téves értelmezés eredménye és ezért elfogadhatatlan, amely a Narai Dokumentumra, illetve az ázsiai újjáépítési (hagyományos eszközökkel való újbóli megépítési) gyakorlatára hivatkozik, mert éppen az a lényeg, hogy: *„a kultúrák sokaságának tisztelete azt követeli meg, hogy az örökséget annak a kultúrának az*

összefüggésében határozzuk és ítéljük meg, amelyhez az tartozik.” Európában tehát az európai, és nem bármely más földrész kultúrája alapján⁷.

- Lehetséges, és van is hiteles rekonstrukció! E tekintetben az egyik döntő tényező az időintervallum, amely eltelik/eltelt a pusztulás és az újbóli megépítés között⁸. Ez a megközelítés az utóbbi időben, a világörökségi javak szándékos pusztítása kapcsán, az ICOMOS keretében egyre inkább elfogadottá vált, más megfogalmazása szerint indokolt a különbségtétel a „kortárs rom” és „történeti rom” között. Az előbbi, tehát a kortárs rom rekonstruktív újbóli megépítése gyakorlatilag elfogadott⁹, az utóbbi, azaz a történeti rom esetében nyilván sokkal problematikusabb a hiteles megépíthetőség biztosíthatósága. Nyilván a kétféle időbeliség közötti határ megvonása a kulcskérdés, erre vonatkozóan (bár még nincs általános elfogadottsága) az az „ökölszabály” látszik alkalmazhatónak, amely szerint: ha vannak még élő tanúi, azaz *kortársai* az elpusztult, de újra felépíteni szándékozott épület eredeti állapotának, akkor még „kortárs romról” beszélhetünk.¹⁰

- Végül itt említendő még a másolatok alkalmazásának a kérdése is – amelyre akár azért van szükség, hogy az eredetit védett helyen lehessen megőrizni (pl. épületet díszítő szobrok esetében, ld. a jáki templom főkapujának apostol galériáját), akár azért, hogy az ismétlődő, azonos megformálású elemek közül elveszettek pótolják a másolattal.

- **anastylosis: ANASZTILÓZIS**

(Ógörög: αναστήλωσις, -εως; ανα, ana = "ismét", és στηλώω = "felállítani [oszlopot vagy épületet]")
A műemlékek restaurálása esetén alkalmazott módszer; olyan értelemben vett visszaállítás a korábbi autentikus állapotnak, hogy a szétesett-szétomlott darabokat helyezi vissza az (elég nagy valószínűséggel azonosított) eredeti helyére, eredeti szerkezeti és formai összefüggésébe. Ez a fajta helyreállítás tehát értelemszerűen olyan jellegű alkotások (épületek, építmények) esetében jöhet számításba/alkalmazható, amelyek eredetileg is jól elkülönült elemekből voltak összeállítva. A leginkább szóba jöhető esetek a faragott kő elemekből készült alkotások – pl. antik épületek, illetve kőből készült építmények (kútházak, hidak, stb.).

A gyakorlatban azonban rendkívül ritka az ún. tiszta anastylosis – ugyanis általában nem marad fenn az összes eredeti elem. A hiteles kiegészítések lehetőségével élve ilyenkor alkalmazható a „kiegészítéssel anastylosis”, mint megoldás.

Az elemekből összerakott szerkezetek, alkotások meglehetősen általános (értelemszerű) jellemzője, hogy szerkesztési elvek, szabályok, módszerek alkalmazásával jöttek létre. Ennek megfelelően a „szétesett” állapotból való visszaállítás (anastylosis) hitelességét is nagymértékben növelheti, illetve a valóban jó megoldás elérését is elősegítheti e szabályok, elvek ismerete – felismerése és alkalmazása. A módszer korlátai éppen az elemek mennyiségével és méreteivel függnek össze – akár igen jelentős kihívás lehet az egyes elemek eredeti helyének, összefüggésének felismerése, meghatározása. Ismétlődő elemekből álló alkotás (építészeti koncepció) esetében az anastylosis sajátos formája lehet,

⁷ A sokat emlegetett Ise-i Shinto-szentély esete (Japánban) ráadásul azért sem követhető példa, mert igazából nem rekonstrukció, hanem ismétlődő másolat-építés, amelyhez mindig teljes egészében rendelkezésre áll az eredeti!

⁸ Ld. erről a Narai konferencia (1994) kötetben Fejérdy Tamás hozzászólását, illetve az 1. sz. lábjegyzetben hivatkozott irodalmat. Érdemes példaként olyan, a Világörökségi Listán szereplő helyszínekre is gondolni, mint a Varsói Óváros, vagy a Mostari Öreg-híd.

⁹ Ld. előző jegyzet.

¹⁰ Ez volt a helyzet a budai vári Lónyay villa (Csónak utca) esetében, de ez a helyzet pl. a budai királyi palota együttesét illetően, hiszen többen élünk még, akik pl. jártunk még az álló őrségépületben. Nem beszélve a dokumentáltság – fotók, tervek – szintjéről. Ugyanakkor ezek a rekonstrukciók azonban számos elvi kérdést is felvetnek: amennyiben mai anyagokkal és mai építési technológiával valósulnak meg régenvolt épületek, azok csak történeti külső-belső formákat idézhetnek, megalapozott esetben is csak megjelenésükben lehetnek hitelesek, történeti településkép visszaidézésére lehetnek alkalmasak. Az ilyenformán történő építés (rekonstrukció) kortárs alkotás, azaz önmagában műemléki értéket nem képviselhet, anyagságában nem tekinthető hitelesnek, történeti felületi megjelenésű másolat készül. Amennyiben környezetük is megváltozott, új településszerkezeti összefüggéseik révén az integritással kapcsolatos követelmény is csak korlátozottan teljesül. A vármok analógiák, illetve fantáziadús elképzelések vagy bélyegméretű ábrázolások alapján megvalósuló kiépítése – több-százéves kortársak hiányában –bizonyára nem tartozik a „kortárs” kategóriába.

hogy az azonos szerepű (méretű, formájú...) ismétlődő elemek töredékeiből-részeiből összerakott, és ily módon hitelesnek elfogadható „mintapéldány” létrehozásával a további elemek számára másolható alapot lehet készíteni. Ezekben az esetekben viszont a reprodukált másolati elemek alkalmazása már nem tekinthető a klasszikus, eredeti értelemben vett anastylosis-nak.

- **new construction: ÚJ ÉPÜLET, KORTÁRS ALKOTÁS**

Ez esetben nyilván a történeti környezetben megvalósuló új épületekről van szó, és a kifejezés azt jelenti, aminek gondolható: olyan új „épület, szerkezet, konstrukció” amely kifejezetten kortárs alkotás. Fontos hozzátenni, hogy történeti környezetben emelt új épület esetében elvárás, hogy ne rontsa, hanem fokozza a környezet harmonikus-hiteles megjelenítését. Új épület történeti környezetben¹¹ - emelése akkor indokolt, ha foghíj-beépítés, épületpótlás, illetve a környezetben az elfogadhatónál nagyobb terhelést (sűrűséget, stb.) nem okozó funkcionális igény kielégítéséhez van rá szükség.

Ezzel összefüggésben szükségesnek látszik eloszlatni egy, a Velencei Charta-ra hivatkozó félreértést, téves értelmezést is. Az olvasható a Charta szövegében, hogy „...az esztétikai vagy műszaki okból elkerülhetetlennek minősített **mindennemű kiegészítés építészeti alkotásnak minősül, s mint ilyen, korának jegyeit kell magán viselnie...**” (9. cikkely). Ebben a mondatban a „kortárs” jelző nem a Charta idejében (1960-as évek) járatos modern építészetre utal, hanem a **mindenkori kortárs építészetre**. Napjainkban, már poszt-modernen is túl, valójában meghatározóan pluralista karakterű a kortárs építészet, amelybe gyakorlatilag szinte minden, tehát akár még bizonyos archaizáló karakter is „beleférhet”, de csak akkor, ha nem akar másnak látszani, mint kortárs alkotásnak, és ha nem csökkenti, hanem növeli a meglévő történeti környezete értékeit, vizuális integritását... és így tovább.

- **rehabilitation: REHABILITÁCIÓ**¹² (elsősorban területileg kiterjedt örökségi javak – nagyobb történeti együttesek, történeti város (városrész, városközpont, városnegyed), történeti kert, kultúrtáj-történeti táj vonatkozásában használt kifejezés.

A rehabilitáció a hosszabb idő alatt bekövetkezett, az eredeti értékeket, használatot, vizuális megjelenést-integritást érintő negatív változások hatásának a megszüntetése. Nagyrészt az eredeti állapotnak-értékeknek a visszaállítása, olyan módon, hogy az adott egység (örökségi elem) újból közvetítse az eredeti értékei szerinti üzenetet, hatást, ugyanakkor fenntartó és fenntartható módon szolgálja a kortárs (társadalmi, közösségi, személyi) igények kielégítését, és mint ilyen, képes olyan minőségi többletek befogadására, amelyek illeszkednek az egykori értékekhez, de azokhoz új értékeket is ad(hat)nak. A rehabilitáció mind megvalósítását, mind fenntarthatóságát illetően általában időben is elhúzódó folyamat, amely – pl. a történeti kertek esetében – fokozatosan éri el azt a megőrzési állapotot, amelyet célul tűzött ki.

Nagyobb méretű, több elemből álló, történeti vagy nemzeti identitás szempontjából jelentős együttesek egészének eredeti összefüggéseibe való visszaállítása (pl. elpusztult elemeinek pótlása, sérüléseinek megszüntetése és kortárs rendeltetéssel való ellátása) is egyfajta rehabilitációs beavatkozásnak tekinthető, amennyiben megfelel a hitelesség követelményének is¹³.

Budapest, 2019. december – 2020. január

Fejérdy Tamás

¹¹ Ez volt a témája az ICOMOS 3-ik közgyűléséhez kapcsolódó tudományos szimpóziumnak, amelyet 1972-ben Budapesten tartottak meg, az elhangzott előadások magyar nyelven elérhetők.

¹² Más nyelveken használatos, közel azonos értelmű fogalmak: revitalizáció, reanimáció, rekreáció, stb.

¹³ Az ilyen beavatkozásokra vonatkozó döntés minden esetben egyedi mérlegelést igényel. A korábbi korok együttesen képviselik a település-településrész történelmét. Semmilyen rekonstrukciós beavatkozás nem írhatja át, vagy nem írhatja felül a hely saját történetét, történelmét.

Függelék

(Forrás: Karták Könyve 2. kiadás, ICOMOS MNB, Budapest, 2011)

RIGAI "KARTA" A KULTURÁLIS ÖRÖKSÉGGEL ÖSSZEFÜGGŐ REKONSTRUKCIÓK HITELESSÉGÉRŐL, 2000.

Mi, Észtország, Lettország, Litvánia, Fehéroroszország és Ukrajna képviselői, az ICCROM-tól, Kanadából, az Amerikai Egyesült Államokból és az Egyesült Királyságból jött kollégákkal együtt, akik itt, Rigában, Lettországban, 2000. október 23-24-én összegyűltünk, az ICCROM kezdeményezésére, az UNESCO Lett Nemzeti Bizottsága és Lett Örökségvédelmi Állami felügyelet meghívására, együttműködésben a Világörökség Bizottsággal és Lettország Kulturális Főváros Alapítványával,

szem előtt tartva,

hogy a nemzetközi testületi álláspont – miként azt a Velencei Charta (1964), és az ICOMOS más doktrinális szövegei, köztük a Burra Karta (1979), a Firenzei Karta (1981), a Drezdai nyilatkozat (1982), a Lausannei Karta (1990) és a Narai Dokumentum (1994), valamint az UNESCO Egyezmény a világ kulturális és természeti örökségének védelméről (1972) és az UNESCO Nairobi Ajánlása (1976) – a kulturális örökség[2] rekonstrukciója[1] ellen foglal állást,

kivéve

bizonyos körülményeket, amely esetekben a rekonstrukció az adott helyszín továbbéltetéséhez szükséges; vagy amikor az örökségi 'hely' hiányossá vált valamilyen károsító vagy átalakító hatás következtében; és amikor éppen a rekonstrukció tudja visszaadni a hely eredeti jelentőségét; illetve az ad választ valamely tragikus veszteségre, amelyet természeti vagy emberi eredetű katasztrófa okozott,

hangsúlyozva,

hogy a rekonstrukció akkor valósulhat meg, ha az semmilyen módon nem károsítja az „in situ” maradványokat, és a rekonstrukciós beavatkozás leolvasható, visszafordítható, és a legkisebb mértékre szorítkozik, amely a helyszín megőrzéséhez és bemutatásához elengedhetetlenül szükséges,

tekintetbe véve,

hogy különösen azokban az országokban, amelyek a közelmúltban nyerték vissza a függetlenségüket, a rekonstrukció és a hitelesség kérdései különös jelentőségre tettek szert, a jelenleg nagy számban tervezés vagy megvalósítás alatt álló rekonstrukciók miatt,

egyetértünk abban, hogy

1. a kulturális örökség, legyen az anyagi vagy szellemi, az emberi tevékenység dokumentuma, és ezért bármilyen beavatkozás, történjék az akár a megőrzés szándékával, elkerülhetetlenül hat erre a dokumentatív minőségére, és ezért a beavatkozást a minimálisan szükséges szinten kell tartani,
2. a kulturális örökség fenntartását és javítását kell a megőrzési munkák középpontjába állítani, elismerve, hogy minden történelmi periódusnak megvan a saját stílusa [3], amely nem ismétli meg a korábban alkalmazott formanyelvet és kifejezési módokat,
3. a helyreállítás-megőrzés [4] (és/vagy a rekonstrukció) célja a kulturális örökség jelentőségének fenntartása és visszaállítása,
4. a hitelesség annak a fokmérője, hogy a kulturális örökség fizikai értékhozó¹⁴ (beleértve a formát és a formatervet, anyagokat és szerkezeteket, használatot és rendeltetést, hagyományokat és technikákat, elhelyezést és komplex környezeti beágyazódást, szellemet és hangulatot, és más tényezőket) hűségesen és pontosan tanúskodnak annak (eredeti) jelentőségéről, abban a meggyőződésben, hogy a kulturális örökségi elem utánpótlásaként történő megvalósítása általában a múlt téves interpretációját eredményezi, és ezért minden építészeti alkotásnak a saját korát kell megjelenítenie, annak elfogadásával, hogy az illeszkedő új épületek jól fenn tudják tartani a környezeti kontextust.

Ugyanakkor kulturális örökségi elem rekonstrukciója kivételes körülmények között megvalósítható: akkor, ha az akár a természet, akár az ember okozta veszteség miatt szükséges, ha a szóban forgó

¹⁴ Attribútumai = 'attributes' (A 2. kiadás Szerk. megjegyzés)

műemléknek kivételesen nagy művészeti, szimbolikus vagy környezetformáló jelentősége van (legyen az városi vagy vidéki környezet) az adott terület ("régio") történetében illetve kultúrájában; ha megfelelő és megbízható felmérési és történeti dokumentációk (ideértve a képi, levéltári, illetve fizikai jellegű dokumentumokat) állnak rendelkezésre.

A rekonstrukció nem hamisíthatja meg az adott, átfogó települési vagy táji összefüggéseket; nem károsíthatja a meglévő és értékhordozó történeti részeket; és minden esetben biztosítottak kell lennie, hogy a rekonstrukcióról, annak szükségességéről és indokoltságáról a helyi- és az országos szintű hatóságok és az érintett közössége bevonásával lefolytatott, széleskörű és nyílt konzultációs folyamattal határoznak.

sürgetjük,

hogy az összes érintett kormányzat és hatóság kapcsolja össze ezt a dokumentumot azokkal a dokumentumokkal, amelyek azt a nemzeti és helyi politikák összefüggésébe helyezik, és ugyancsak sürgetjük az összes érintett oktatási intézményt, hogy (e dokumentumot) vegyék fel a képzési programjaikba.

A Rigai Kartát a Rigai tanácskozás során az erre a célra létrehozott Tudományos Bizottság állította össze. A Bizottság elnöke Janis Lejnicks (Lettország), tagjai Christopher Young (raportőr, Egyesült Királyság), Gediminas Rutkauskas, Jonas Glemza (Litvánia), Hain Toss (Észtország), Janis Krastins (Lettország), Vaszilij Csernik (Fehéroroszország), Evnika Liniova (Ukrajna), Herb Stovel (ICCROM). A Bizottság munkájának alapjául a Janis Krastins, Herb Stovel és Juris Dambis által készített írott tervezet szolgált.

JEGYZETEK

1 Rekonstrukció: felidézés, interpretálás, egy korábbi forma helyreállítása vagy utánzatként történő megépítése

2 Kulturális örökség: műemlékek, épületek csoportja (együttesek), műemlékhelyszínek és történeti tájak, amiként azt az UNESCO Világörökség Egyezmény 1. cikkelye meghatározza.

3 Az egyes stílusokat pontosan a morfológiai, esztétikai, gazdasági és szociális szempontok összessége alapján lehet meghatározni.

4. Megőrzés (konzerválás): minden olyan tevékenység, amely a kulturális örökség megértését, történetének és jelentésének ismeretét, anyagi mivoltában való megvédését, és, amennyiben szükséges, bemutatását, restaurálását és feljavítását célozza.

The Riga Charter on Authenticity and Historical Reconstruction in Relationship to Cultural Heritage, 2000 /adopted by the Riga Meeting held in 2000.

Kedves Tagtársaink, Barátaink,

Idén lesz 50 éves az Egri Nyári Egyetem – az ICOMOS-TIT Román András Műemlékvédelmi Nyári Egyeteme - ennek kapcsán régi fotókat, anyagokat, prospektusokat, programokat, emlékeket stb. keresünk, ezekkel is gazdagítva hogy méltó módon tudjunk erről az eseményről megemlékezni.

Kérjük amennyiben ilyennel rendelkeznek, jelezzék azt felénk e-mailen a szokásos címen (secretiat@icomos.hu), Titkárságunk várja megkeresésüket!

Az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottsága 2020-ban is kiadja a Möller István Emlékéremet:

FELHÍVÁS

a 2019-es Möller István Emlékérem adományozására

- Az Emlékérem – évente egy – olyan személynek adományozható, aki jelentős mértékben hozzájárult a magyarországi, valamint az országhatáron kívüli, a magyar kultúrkörhöz tartozó műemlékek, építészeti örökség fennmaradásának biztosításához, szolgálta tudományos, oktatási, publikációs tevékenységével a műemlékek, az építészeti örökség vagy a műemlékvédelem érdekeit.
- Az Emlékérem adományozásának nem feltétele az ICOMOS tagság, de azonos érdemű jelöltek esetén az előnynek minősül.
- Posztumusz Emlékérem nem adományozható.

Kérjük, hogy az indoklással alátámasztott javaslatokat

2020. március 31-ig írásban juttassák el Nemzeti Bizottságunkhoz:

email: secretariat@icomos.hu

postacím: H-1113 Budapest, Daróczi út 3

Telefon: +36 1 2254966

A javaslatokat öttagú bizottság bírálja el. A Möller István Emlékérem Bizottság tagjai 2019-től 2022-ig: Dr. Balassa M. Iván, Dr. Lövei Pál, Tahi-Tóth Ilona, Dr. Valter Ilona, Dr. Vukov Konstantin

Eddigi díjazottak:

2018: Lampert Rózsa Hajnalka, Nemzetközi Möller István Emlékérem: Bogusław Szmygin. **2017:** Káldi Gyula. **2016:** Schönerné Pusztai Ilona. **2015:** Dr. Geróné Dr. Sándor Mária. **2014:** Valter Ilona. **2013:** Harsányiné Vladár Ágnes, Nemzetközi Möller István Emlékérem: Wilfried Lipp. **2012:** Clevené C.Harrach Erzsébet. **2011:** Tahi-Tóth Nándorné, - Rendkívüli Möller István Emlékérem: Winkler Gábor. **2010:** Ágostházi László DLA. **2009:** Balogné Ormos Ilona, - Jubileumi Möller István Emlékérem: H. Nándori Klára, Dávid Ferenc, Radványi György, - Nemzetközi Möller István Emlékérem: Szabó Bálint. **2008:** Szabó László, Nemzetközi Möller István Emlékérem: Alexander Balega. **2007:** Dragonits Tamás. **2006:** Vukov Konstantin. **2005:** Koppány Tibor. **2004:** Örsi Károly. **2003:** Fejérdy Tamás, Nemzetközi Möller István Emlékérem: Christoph Machat. **2002:** Détsy Mihály. **2001:** Zádor Mihály. **2000:** Román András. **1999:** Horler Miklós. **1998:** Szakál Ernő.

Pályázati felhívás

Az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság Népi Építészeti Szakbizottsága pályázatot hirdet

A múltját őrző ház – 2020.

címmel.

A pályázat célja a hiteles népi építészeti értékek továbbélésének segítése azon hagyományos népi építészeti emlékek példaképként történő széleskörű ismertté tételével, ahol **a jelenkori használat, a hasznosítás, és a népi építészeti értékek megőrzése kiemelkedő színvonalon valósult meg.**

A pályázatra védett műemlékekkel, helyi védettségű épületekkel és semmilyen védelmet nem élvező, de értékes népi épületekkel egyaránt lehet nevezni. A pályázásnak nem feltétele, hogy a megvalósult állapot egy tudatos építészeti koncepció alapján jött-e létre, vagy a mindennapok változásainak folyamatában, egy új igény szerinti jó ízléssel történt átalakítással, berendezéssel alakult-e ki. Az elbírálás legfőbb szempontja, hogy a jelenlegi használat hogyan illeszkedik az eredeti funkcióhoz, illetve mennyiben segíti elő az emlék értékeinek védelmét - érvényesülését. Bírálati szempont, hogy milyen mértékben sikerült összhangot teremteni a történeti épület szellemisége és a kiegészítések között, illetve hogyan felel meg az épület a mai igényeknek.

A múltját őrző ház-díj odaítélésére bárki tehet javaslatot a honlapunkon található adatlap kitöltésével:

<http://www.icomos.hu/index.php/hu/elismeresek/a-multjat-orzo-haz-dij>

és a nepiepiteszet@icomos.hu címre **2020. április 15.** határidőig történő megküldésével. A javaslat megérkezését az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság Titkársága elektronikus levél útján visszaigazolja. A kiírásnak nem megfelelő, hiányos, vagy határidő lejártá után érkezett javaslatokat a Bírálati Bizottság nem veszi figyelembe, azok anyagát nem őrzi meg, és nem küldi vissza.

A beérkezett javaslatokat az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság Népi Építészeti Szakbizottsága e célra kijelölt Bírálati Bizottsága értékeli. A Bizottságban meghívott szakmai társszervezetek delegáltjai is részt vesznek. A Bírálati Bizottság a javasolt alkotásokat úgy terjeszti elő az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság Vezetőségének, hogy döntését a XXI. Békési Népi Építészeti Konferencián, 2020. október 8-án nyilvánosságra hozhassa, s a Díjakat átadhassa.

A pályázattal kapcsolatos további információ kapható: Zsanda Zsolt, tel: +36-30-2491668

Épített örökség és fenntarthatóság

Konferencia és kerekasztal beszélgetés – Budapest, Francia Intézet

2019. november 12-13

A Budapesti Francia Intézet és a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Építészettörténeti és Műemléki Tanszéke közös szervezésében 2019. november 13-án 17:00 órától örökségvédelmi előadásokat és kerekasztal-beszélgetést szervezett.

A 2019. november közepén megvalósult rendezvénysorozat egy már négy éve futó együttműködés eredménye volt a BME Építészettörténeti és Műemléki Tanszéke és a Direction du Patrimoine de l'Isle-sur-la-Sorgue között. Az Építészmérnöki Karon az építészettörténet és műemlékvédelem oktatása több külföldi szakmai kapcsolat révén arra törekszik, hogy folyamatosan összhangban legyen a legkorszerűbb nemzetközi elvekkel és eljárásokkal. A Francia Intézettel közös rendezvénysorozat ennek volt fontos állomása, aminek során a tágabb szakmai közönség mellett az építészhallgatókat is sikerült megszólítanunk. François Guyonnet műemlékpolitikája egyedülállóan példaértékű a hazai szakemberek számára, ezért büszkék vagyunk rá, hogy közös munkánk eredményeit bevonhatjuk a műegyetemi oktatásba. (Fehér Krisztina, szervező)

Az Építészmérnöki Kar Építészettörténeti és Műemléki Tanszékének oktatói szakmai együttműködésben vettek részt a Budapesti Francia Nagykövetség Együttműködési és Kulturális Osztályával, vagyis a Budapesti Francia Intézettel. Az együttműködés keretében a Francia Intézet meghívására hazánkba érkezett François Guyonnet, a franciaországi l'Isle-sur-la-Sorgue Örökségvédelmi Igazgatóságának vezetője, az Avignoni Egyetem oktatója, és Pierre Gonzalvez, l'Isle-sur-la-Sorgue polgármestere, a Communauté de Communes du Pays des Sorgues et des Monts de Vaucluse elnöke. A francia szakemberek bevonásával a BME Építészettörténeti és Műemléki Tanszéke és a Francia Intézet kétnapos programsorozatot bonyolított le az épített örökség megőrzése és fenntartható fejlesztésének témájában.

Az eseménysorozat az örökségvédelemnek újszerű, első hallásra szokatlannak tűnő, azonban annál korszerűbb megközelítést adta: az épített örökség, mint a fenntartható fejlődés erőforrása.

A programsorozat első állomása a 2019. november 12-én tartott TDK konferencia volt, amelyen az Építészettörténeti és Műemléki Tanszék tematikus, Memory & Inspiration című szekcióján (http://www.eptort.bme.hu/index.php?option=com_content&view=article&id=71&Itemid=77&lang=en) a zsűrielnök François Guyonnet volt. A tematikus szekció témája ugyanis a Provence-i l'Isle-sur-la-Sorgue-ban található Velorgues középkori kápolnájának építészeti tervezése volt. A hallgatók TDK munkáját nyári tanulmányút és workshop előzte meg a Provence-i helyszínen, ahol a terepen tanulmányozhatták a tervezési helyszínt és részeseivé válhattak az ott folyó magas színvonalú szakmai munkának.

Memory & Inspiration TDK szekció. A zsűri tagjai: Karácsony Rita, szekció titkár, François Guyonnet, zsűrielnök, Dr. Nagy Gergely, az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottságának elnöke és Dr. Vukoszávlyev Zorán az Építészettörténeti és Műemléki Tanszék docense, és Völgyesi Péter Zoltán, a szekció első helyezettje

Az Építészettörténeti és Műemléki Tanszék oktatói, Fehér Krisztina és Daragó László DLA, és a l'Isle-i Örökségvédelmi Hivatal és városvezetőség közös együttműködésében már több hasonló nyári workshopot szerveztek az örökségvédelem témájában, hogy a hallgatók az építészeti tervezés biztos alapját adó tudományos kutatással és a terepmunkával is megismerkedhessenek. A 2016 óta működő programokon eddig 17 építészhallgató vett részt.

A novemberi programsorozat második napján tartott „Épített örökség és fenntarthatóság” című konferenciának és kerekasztal beszélgetésnek (<https://www.franciaintezet.hu/hu/cikkek/egyetem-es-kutatas/epített-orokseg-es-fenntarthatóság.html>) a Budapesti Francia Intézet adott otthont.

Az eseményt Franciaország magyarországi nagykövete, Őexc. Pascale Andréani asszony nyitotta meg, aki a közös európai történeti örökség kulturális és közösségteremtő jelentőségét, és megőrzésének fontosságát emelte ki.

A konferencián Pierre Gonzalvez és François Guyonnet tartott előadást arról, hogy az elmúlt hét évben a 20.000-es lakosú l'Isle-sur-la-Sorgue-ban a műemlékek megújításáért végzett munka mára sokkal élhetőbb várost eredményezett, ami jelentősen megnövelte az ottlakók életszínvonalát és pozitív hatást gyakorolt a turizmusra. A l'Isle-i mintát – tudományos, politikai és társadalmi komplexitása révén – legjobban az **örökségpolitika** elnevezés írja le.

Ezt követően Daragó László DLA, az Építészettörténeti Tanszék docense tartott előadást, aki az örökségi értékről, mint az építészeti tervezés gyakran ki nem aknázott erőforrásaként beszélt.

Pierre Gonzalvez és François Guyonnet előadása a Budapesti Francia Intézetben

Az előadásokat követően kerekasztal beszélgetésre került sor, amelyen a három előadón kívül Dr. Nagy Gergely, az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottságának elnöke, Porga Gyula, Veszprém polgármestere, és Dr. Krähling János, az Építészettörténeti és Műemléki Tanszék tanszékvezetője vettek részt. A beszélgetés moderátora Dr. Földváry Gábor István, örökségért felelős miniszteri biztos volt, aki az örökségvédelem széles körű társadalmi szerepére helyezte a hangsúlyt: a BME oktatóit az örökségvédelem oktatásban betöltött szerepéről kérdezte, a megjelent városvezetőktől pedig a gazdasági és politikai döntések, a lakosság hozzáállása és a műemlékgondozás gyakran felmerülő konfliktusáról kérdezte.

A konferencián a látogatók poszterkiállítást is megtekinthettek az építészhallgatók TDK terveiről.

A programsorozat létrehozásában a Budapesti Francia Intézet részéről Sebastien Reymond, műszaki, tudományos és egyetemi kapcsolatokért felelős attasé és Kemele-Vandlik Ariadné, az Építészmérnöki Kar részéről Fehér Krisztina, az Építészettörténelmi és Műemléki Tanszék tanársegédje vettek részt. A programsorozat zárásaképp Pascale Andréani, Franciaország magyarországi nagykövetségén vacsorán fogadta Dr. Józsa János rektort, a kerekasztal résztvevőit és szervezőit.

A konferenciáról és kerekasztal beszélgetésről bővebb tudósítás, illetve François Guyonnet-val és Pierre Gonzalvez-zel készült interjú olvasható az Építészfórumon. (<http://epiteszforum.hu/legy-buszke-ha-az-otthonod-muemlek-interju-franois-guyonnet-val>)

A kerekasztal résztvevői: Dr. Krähling János, tanszékvezető egyetemi tanár (BME ÉPK), Dr. Földváry Gábor István, miniszteri biztos, Porga Gyula, veszprémi polgármester, Daragó László DLA, docens (BME ÉPK), Pierre Gonzalvez, François Guyonnet és Dr. Nagy Gergely, elnök (ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság)

Híreink – röviden
Már most előjegyezhető programok, dátumok:

Műemléki Világnap 2020

2020. április 17-én, pénteken kerül sor a 2020-as Műemléki Világnap ünnepi megemlékezésére. A rendezvény és a kapcsolódó szakmai program szervezés alatt áll.

Közgyűlés 2020

2020. május 22-én, pénteken kerül megrendezésre az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság éves közgyűléséhez kapcsolódó szakmai program.

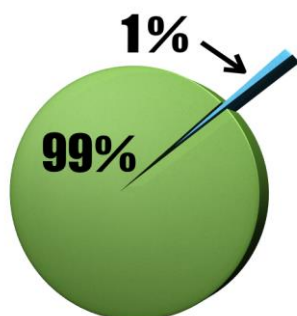
50. Román András Műemlékvédelmi Nyári Egyetem

2020. június 25. és július 1. között ismét Sikfőkúton (Nomád Hotel) kerül megrendezésre az idei 50. – jubileumi - Román András Műemlékvédelmi Nyári Egyetem akkreditált továbbképzése *"Múlt és Jövő - 1971-2020-2071?!"*, címmel. A programról és a jelentkezés/részvétel feltételeiről körlevélben, illetve honlapunkon lesz található bővebb tájékoztatás.

Békési Népi Építészeti Tanácskozás

Az ICOMOS Népi Építészeti Szakbizottsága **2020. október 8-10** között rendezi meg a XXII. Békési Népi Építészeti Tanácskozást, melyre mindenkit szeretettel várunk – a rendezvény és a kapcsolódó szakmai program, szervezés alatt áll – részvételi feltételekről később adunk tájékoztatást.

Kedves Tagtársaink,

Ezúton szeretnénk ismételten köszönetet mondani mindenkinek, aki 2019-ben a 2018-as személyi jövedelemadójának 1%-át az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság Egyesület részére ajánlotta fel.

A támogatás révén beérkezett 86.308,- Forintot az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság nemzetközi jelenlétének erősítésére, Magyarország szakmai képviselőjére fordítottuk.

Ahhoz, hogy 2020-ban is sikeresen dolgozhassunk Egyesületünk célkitűzéseinek megvalósításán, továbbra is igen nagy szükségünk van az Önök támogatására, számítunk Önökre, ezért **kérjük a műemlékek, történeti együttesek minden barátját, hogy továbbra is, az idei évben is támogasson bennünket személyi jövedelemadójának 1%-ával !**

köszönettel

ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság Egyesület
Adószám: 18083897-1-43

ICOMOS Híradó,
a Magyar Nemzeti Bizottság közleményei
Szerkesztőség: H-1113 Budapest, Daróczi út 1-3
Telefon: +36/1/2254966
E-mail: secretariat@icomos.hu
Honlap: www.icomos.hu
Kiadja az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottsága
Felelős kiadó: Dr. Nagy Gergely
Szerkesztő: Keller Annamária
HU ISSN 2062-4964 (Nyomtatott)
HU ISSN 2062-4972 (Online)

Az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság egyéni és jogi tagságával járó előnyök:
 - informáltság a műemlékvédelem hazai és nemzetközi híreiről, eseményeiről, pályázatairól, ösztöndíjairól, stb.
 - az ICOMOS elektronikus körlevelek, az ICOMOS honlap (www.icomos.hu), az ICOMOS Híradó és az ICOMOS News/Nouvelles ICOMOS révén
 - ingyenes belépésre jogosító tagsági kártya a világ számos múzeumba, műemlékébe, romterületére
 - az UNESCO/ICOMOS Dokumentációs Központjának szabad használata